Mellboglár - ún. kösöntyű

Ötvösgyűjtemény

Leltári szám:	54.329.1
Alkotó:	Neustädter, Michael
Készítés ideje:	17. SZÁZAD 2. FELE
Készítés helye:	Brassó
Jelzés:	az erősítő nyulványok egyikén MN mesterjegy, hitelesítőjegy koronával (ld. Kőszeghy Nr. 233)
Anyag:	almandin; ezüst; türkiz
Technika:	aranyozott; domborított; öntött; sodronyzománc díszítés
Méretek:	átmérő: 14 cm magasság: 5 cm súly: 318,8 g

A nagyméretű mell-ékszer rézsútosan kiemelkedő zománcos gyűrűje aranyozott középmezőt, benne ékkövekkel díszített rozettát övez. A vastag csavart dróttal határolt alsó sáv sodronyzománcos lemezdíszét aranyozott oroszlánfejes csavarok rögzítik. A középmezőt nyolc áttört, kerek, boglár szerű domborulat tagolja, melyek közeit gyöngyszemeket utánzó fényes ezüst gömböcskék díszítik. Külön elemként szerelten kapcsolódik a türkizekkel és almandinokkal foglalt levéldíszes rozetta.

Erdély szászok lakta déli területein a női viselet elmarad hatatlan kiegészítői voltak az efféle nagyméretű kerek mell-ékszerek. Az archaikus ékszertípus a középkori paláscsatok méretét, formáját idézi, akárcsak az ötvös technikai megol dások – különösen a sodronyzománc – alkalmazása, melyek a gótikus ötvösség örökségének továbbélését mutatják. Az erdélyi szászok által *Heftel*nek nevezett tárgytípust a modern múzeumi terminológia következetesen mellboglárként említi. Ezzel szemben Apor Péter 1736-ban írott *Metamorphosis Transylvaniae* című művének *A régi Erdélynek köntösiről* szóló fejezetében ez olvas ható: "A szásznék az mellyeken mind olyan medályformát hordoztanak, az kit kesentyűnek *[=kösöntyű]* hittak, az városi úr szásznéknak aranyból, drágakövekből való volt, az közön séges, kivált falusi szásznéknak kinek ezüstből, kinek ónból, kinek pléhből, de mindeniknek volt csinált kövek vagy csinált üvegek voltának benne."

Irodalom

- Szerk.: Mikó Árpád, Verő Mária: *Mátyás király öröksége. Késő reneszánsz művészet Magyarországon (16-17. század)*. Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2008. - Nr. XI.129. (Simonyi István)
- Beke László: *Sodronyzománcos ötvösművek*. MTA Művészettörténeti Kutatóintézet, Budapest, 1980. - p. 43.
- Détári Angéla: *Régi magyar ékszerek*. Corvina Kiadó, Budapest, 1976. - Nr. 39.

© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum

© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum